

Rasagus: *Cat. Car.* II, 213.2), que devia ser al Cfl., al peu del Canigó (cit. junt amb Rià, Espirà, Suanyes etc.). Però no crec que vingui d'un deriv. del NP RATRIUS (*CIL* v, 2011) (que ha donat *Rassac* a Hte. Loire i *Rassy* a l'Aisne), perquè hauria d'haver-hi *Raçago* o *Raciago* en un doc. del S. x (en què *s* i *ss* catalanes encara no s'havia confós enlloc), però sí *e* i *a* pretòniques: de manera que pot ser simplement un cas (10) del *Reixac* precedent (cf. els casos, supra, de grafia *Raxach* 1176 i 1292 etc.).

Fabius Scandus Rixa, militar a les ordres de Roma (Weisgerber, *Rb. G. C.*, 301), com que aquest militar consta que era de *Brixia* (Brescia a la Cisalpina), potser l'ètimon en definitiva seria *PRIX-* reduït a *Rixa* en cèltic, però a *BRIX-* en fon. sorotapto-lígur. El fet és que *RIX-* apareix amb altra sufixació cèltica, car hi ha *Rixamae* en una inscr. celtibèrica de Bilbilis. Schuchardt (*Iber. Decl. RIEB* II, 1908,4) suposa que aquest sigui contracció d'un superlatiu *RIGISAMOS* (idea adoptada i ampliada per Walthamough, 83, 150), ço que ja és més discutible i subjecte a certes objeccions.

Del mateix origen cèltic *RIXIACO-* vénen els diversos *Raissac* de l'Aude (11 de poc importants), entre ells dos mun. doc. un *Rexaco* des de 899, l'altre *Resciacum* des de 870 (Sabarthès i *Cat. Car.* II, 373). *Raissac*, Arieja (4 k. O. de Lauderet). Altres compostos cèltics: *Rixovende*, senyora de Termes (Aude) en doc. de 1208 (Holder III, 343-46; *Cart. de La Grasse; Hist. Lgd.* v), format amb el cèlt. *VINDO* 'blanc'; *NPP Res-*

simanus, *Ressontius*, *Ressilla*, tots d'aqueixa zona de l'Aude, tan penetrada de celtismes.

REIXA, ribera i Pla de *Reixà*, afl. esq. del Segre, baixa de cap a St. Llorenç de Morunys a desembocar al Segre, 1 h. amunt d'Oliana (oït *řěšá*, XVIII, 54), *CATorras*, *Pir. Cat.* VII, 385-8. Deu venir de *RIXIANUM*, que havia tingut un duplicat a Lombardia: «castrum *Rixano*» a. 1321, a 24 milles de Milà (pres per Ramon de Cardona l'a. 1321) (Finke, *Acta. Ar.* I, 377; II, 968). J. C. i Ph. R.

REIXACA i RITXEC

Recordo *Reixaca* aplicat a un barri de les ciutats sarraïnes (crec de València o de Mallorca, nota extravariada). En tot cas s'aplicà a una part reservada dins la ciutat mora de Múrcia: «Nós lo podíem getar de la vila e metre en la *Rexaca*, que era barri de la ciutat» (*Cròn.* de Jaume I, Ag., 450). «A Nós, es-

tando el rey don Alfonso en Murcia --- saben cuánta era la terra que ell havia pora dar a la pobla de la *Rexaca* de Murcia; et fallaron que havia de la heredat de Aquibla que l dieron los moros ---» (a. 1272, *Rept.* ed. Torres Fontes, 159.5); «Tomás clérigo de San Miguel de Villanueva de la *Arrixaca*» (id., id., 174.5).

Deixant a part *Reixac* NL del Princ., que no hi té res a veure; en l'interior valencià hi ha un NL, que també deu ser, com l'anterior, d'origen aràbic. En te-

nia nota de l'enq. de Montesa com *El Reixac* (xxxii, 60.13), coincidint amb *Corralet de Reixach* que IGC posa una mica per alt esquerra del riu Canyoles, i un xic més prop de Moixent, que del terminal amb la Font de la Figuera (2°52-53 × 38°51).

Per tal d'assegurar-ho millor vaig preguntar-ho novament a Moixent, i no sortint el nom en les descripcions espontànies de l'inf., vaig fer pregunta directa a l'inf., home ben popular i fidedigne, que notant que jo pron.

¹⁰ *řějšák* ell corregí *řičěk*, amb una *e* ultraoberta i una *tx* inequívoca; insistint, resultà *è*, no *á*, i *č* indubtable (xxxii, 85.23); i fou confirmat en l'enq. del veí terme de Fontanars: *řičěk* (xxxii, 119.3). Potser hi podem adjuntar un cognom *Rexech*, registrat només pel *DAG* (encara que sigui de Bna.).

ETIM. La *è oberta* per si sola, en aquesta posició, essent en parlar valencià, ja mostra que ha de tenir etimologia aràbiga, i segurament lligada amb la del nom de la ciutat de Múrcia i els que s'hi ajunen. Ens hi confirma un NP que en una escr. cat. de 1321 consta com nom d'un antic rei de Tremisèn: «Abuyafi Abu-bequer *Rachachidi*» (*BABL* v, 184), que hem d'interpretar com «Abu-Yahya Abu-Bekr *Rašâq âd-dîn*». En efecte, avui a Algèria es registren els noms d'home *Râšâq*, *Rišâq* i *Râšâq*, amb femení *Râšâqa* (*GGAlg.*, 322, 332, 326).

Es tracta de l'arrel de l'àrab comú *řšq* expressant en general les nocions de 'sapiència, habilitat': *râšiq* «acort, amable», «adroit», «léger, élégant» (*RMa râšiq* «que salta bé», 367.4), que Dozy (*Suppl.* I, 531) documenta en textos prosaics ben coneguts de l'Edat Mitjana, amb substantius derivats com *rašâqa* i *rašâqa* per a «perspicacité», «sagacité», «adresse», «élégance (de la taille)». El nom del rei de Tremisèn és, doncs, un «laqab» o 'sobrenom (format, p. ex. com *Mubâššigib ad-Din*)', que Gabrieli documenta al § 183, traduint «ben educato nella religione». El de Tramisèn serà «perspicac en qüestions religioses».

Ar-Râšâqa, com a nom d'un barri ciutadà, seria 'la (barriada) refinada', 'la dels distingits'. Darrere *ř* i davant *q* la *â* aràbiga vacillaria entre *a/ä*. I es comprèn que també hi havia aplicacions materials, p. ex. *râšâqa* podia designar «une fourche à trois pointes» (cf. *rui-xó*: *DECat* VII, 528b12; i *DECH*); i el verb podia expressar la idea de «lancer un projectile», 'disparar un arc o ballesta'.

El nom *Ritxec* de la vall de Canyoles i la seva variant *Reixac* (de IGC), també vindran d'aquest mot o arrel, car darrere la palatal *ř* la fatha sona *ä*, o bé també *a* essent davant *q*. Es pot tractar de la idea de bifurcació, en aquesta vall de moltes confluències; o bé alludeix a una partió o separació d'un clos amb estakes per al corralet. La *č*, més estranya en un arabisme, pot resultar d'una *ř* geminada; i de fet l'intensiu *raššâq* està ben documentat per *RMa* amb la trad. «vibrare» (doncs, 'brandar una pica', «faire sauter», com entén Dozy).

Reixec, *Rejums*, V. *Re-*, *Ri-* (fluvial) *Rejuncós*, V. *Regencós* *Relama*, V. *Re-* intensiu